

**SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 46

van **FILIP BRUSSELMANS**

datum: 4 december 2019

---

aan **JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,  
CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

---

*Kabinetten en departementen - Intern milieuvriendelijk beleid*

Veel politici hebben de mond vol van milieuvriendelijkheid en klimaatopwarming, gekoppeld aan extra belastingen of pestmaatregelen voor de burgers. Anderzijds is ons milieu, onze omgeving, iets wat we moeten koesteren.

Omdat de wereld veranderen bij jezelf begint, lijkt het niet meer dan normaal dat de beleidsmakers het goede voorbeeld geven. Zij hebben met name de verantwoordelijkheid om de sterke toename van afval en in het bijzonder plastic afval tegen te gaan.

Concrete acties kunnen worden ondernomen binnen departementen en ministeriële kabinetten om de 'plastic voetafdruk' te verkleinen en te komen tot nul afval. Tegelijkertijd kunnen maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de ministeriële kabinetten en de departementen intern meer afval sorteren en recyclage vergemakkelijken.

1. Welke acties onderneemt de minister binnen zijn/haar kabinet en bestuur om de 'plastic voetafdruk' te verkleinen?
2. Worden initiatieven genomen die gericht zijn op nul afval binnen het kabinet en de departementen onder toezicht van de minister? Zo ja, welke?
3. Hoe wordt het sorteren van afval georganiseerd binnen het kabinet en het/de departement(en) van de minister? Heeft hij/zij selectieve sorteerbakken in de kantoren?
4. Organiseert de minister communicatiecampagnes (bijvoorbeeld via een interne nieuwsbrief, handvest van goede praktijken enzovoort) om het personeel te informeren en bewust te maken van de problematiek van nul plastic en/of nul afval, in het bijzonder met betrekking tot de nefaste milieu-impact van overmatig gebruik van plastic producten en tassen, bijvoorbeeld?
5. Werd een 'nul plastic/nul afval'-referentiepersoon aangewezen als adviseur binnen het bestuur/het kabinet van de minister?
6. Kan de minister meedelen of het gebruik van plastic flessen in zijn/haar diensten is afgeschaft en vervangen door waterfontein/glazen flessen?
7. Wordt bij het opstellen van overheidsopdrachten of aanbestedingen in het bestek een clausule opgenomen die elke inschrijver verplicht een milieuverantwoordelijke oplossing voor de opdracht in kwestie te kiezen?

8. Welke initiatieven plant de minister zowel binnen zijn/haar kabinet als binnen het bestuur om het papierverbruik te verminderen?
- 

*Deze vraag werd gesteld aan de ministers Jan Jambon (46), Hilde Crevits (174), Bart Somers (48), Ben Weyts (147), Zuhair Demir (147), Wouter Beke (146), Matthias Diependaele (69), Lydia Peeters (207), Benjamin Dalle (23).*

**JAN JAMBON**

MINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN, CULTUUR, ICT EN FACILITAIR MANAGEMENT

---

**GECOÖRDINEERD ANTWOORD**

op vraag nr. 46 van 4 december 2019

van **FILIP BRUSSELMANS**

---

Het Vlaams Regeerakkoord stelt dat de Vlaamse overheid moet streven naar een volledig circulaire economie om zo beter in onze behoeften aan grondstoffen en water te kunnen voorzien, ons welzijn te maximaliseren en klimaatverandering tegen te gaan. In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord wil ik, als Vlaams minister bevoegd voor Facilitair Management, de Vlaamse overheid dan ook verder blijven ontwikkelen als een organisatie die mee het voortouw neemt in deze materie. Ik voorzie in mijn beleidsnota 2019-2024 dan ook verschillende initiatieven die moeten leiden tot een duurzame en circulaire Vlaamse overheid. Naast energiezuinige kantoorgebouwen, een duurzame mobiliteit en duurzaam aankopen zet ik binnen de Vlaamse overheid ook in op een traject waarbij het afvalbeleid geleidelijk aan verschuift naar een grondstoffenbeleid, dit volgens de principes van de circulaire economie. Dit betekent dat ik de shift ondersteun naar het voorkomen van afval (meer dan enkel plastics), het optimaliseren van de selectieve inzameling (grondstof voor nieuwe producten) en het terugdringen van voedselverlies.

Als beheerder en uitbater van de grote kantoorgebouwen, waarin ook de kabinetten gehuisvest zijn, zet Het Facilitair Bedrijf in op een duurzaam en circulair facilitair management.

1. Een belangrijke bron van plastic afval is catering en de administratie zet hier dan ook volop op in. De catering in de restaurants van Het Facilitair Bedrijf volgt namelijk het principe van circulariteit. Ik pas een brede strategie toe inzake wegwerpproducten, ongeacht het materiaal waaruit ze gemaakt zijn. Dit betekent onder andere het vermijden van éénmalige wegwerpverpakkingen. Een Actieplan 'vermijden van éénmalige wegwerpverpakking' ligt aan de basis van diverse maatregelen die vanaf 2019 stapsgewijs worden toegepast. Concreet betekent dit geen papieren zakken, wegwerpbekers, plastic potjes en schaaltes meer gebruiken (vanaf 2020) en ook geen wegwerpborden en -bestek aanbieden in de restaurants en op eigen evenementen (vanaf 2022). Concrete maatregelen die worden genomen zijn onder andere de focus op het gebruik van herbruikbare materialen (bekers, broodjesdoeken, brooddozen, drinkflessen...). Suiker wordt in bulk aangeboden, melk in kannetjes en individueel verpakte koekjes worden vermeden. Tassen en glazen worden gezet aan de drankautomaten. De kantoorgebouwen worden hier logistiek voor aangepast en de maatregelen worden vanaf 1/10/2019 stapsgewijs uitgevoerd.
2. Het afvalbeleid in de grote kantoorgebouwen (waarin ook het merendeel van de ministeriële kabinetten zijn gehuisvest) is gericht op een streven naar minder afval. Naast het vermijden van wegwerpverpakking betekent dit ook het beperken van voedselverlies. Om het voedselverlies te beperken werden de afgelopen jaren al diverse maatregelen genomen die hebben geresulteerd in een daling van 43% ten opzichte van 2012. In de categorie grootkeuken ontving Het Facilitair Bedrijf hiervoor in 2019 de Food Waste Award.  
Ik streef ook naar het maximaal sorteren van de afvalstoffen. Er worden verschillende afvalbakken en afvalcontainers voorzien zodat de stromen maximaal kunnen worden gesorteerd en voorzien van de nodige communicatie om zo zuiver mogelijke fracties aan te bieden. Door zuivere fracties aan te bieden kunnen deze optimaal worden verwerkt door de afvalophaler. Naast Papier en karton wordt het wit kantoorpapier afzonderlijk

ingezameld om te worden verwerkt tot hoogwaardig gerecycleerd kantoorpapier dat opnieuw kan worden aangekocht via het raamcontract. Een unieke duurzame en circulaire werkwijze met de Vlaamse overheid als voorbeeld en gangmaker.

3. In de grote kantoorgebouwen (waarin ook de ministeriële kabinetten zijn gehuisvest) wordt gestreefd naar zo weinig mogelijk afval. Het afval dat vrijkomt wordt maximaal gesorteerd. Een nieuwe afvalcontract dat werd gesloten met de afvalinzamelaars zorgt er ook voor dat niet alleen beter selectief wordt ingezameld maar ook steeds meer fracties selectief worden ingezameld.

Papier en karton, PMD, glas en keukenafval worden standaard selectief ingezameld. Hiertoe zijn diverse inzamelpunten doorheen het gebouw opgesteld. Een restafvalbakje aan het bureel wordt niet meer toegelaten om maximaal te sorteren aan te moedigen. Ook afgedankt ICT-materiaal wordt selectief ingezameld. Andere fracties (o.a. KGA, piepschuim, frituurolie...) worden op vraag ingezameld.

4. Via de digitale infopanelen in de kantoorgebouwen en de interne koepelsite van de Vlaamse overheid worden informatieboodschappen over duurzaamheid verspreid. Ook de cateringpagina van Het Facilitair Bedrijf (<https://overheid.vlaanderen.be/catering>) geeft informatie over de aanpak rond het vermijden van wegwerpmaterialen en voedselverlies. Een digitale afvalwijzer informeert de gebruiker over de praktische modaliteiten voor het inzamelen van afval.

Ik zal ook verder blijven inzetten op het informeren en sensibiliseren van de personeelsleden voor afvalvoorkoming en voor een goede afvalsortering. Milieubewuste personeelsleden kunnen ook steeds voorstellen formuleren die in samenspraak met Het Facilitair Bedrijf verder worden onderzocht om toe te passen binnen het catering- en afvalbeleid.

5. Gelet op de maatschappelijke relevantie van milieu en duurzaamheid is er geen specifieke referentiepersoon aangeduid, maar wordt dit als wezenlijk onderdeel van een duurzaam en doordacht beleid steeds mee opgenomen binnen de betrokken dienstverleningen van Het Facilitair Bedrijf.

De doelstelling voor minder (plastic)afval wordt binnen Het Facilitair Bedrijf onder andere opgenomen binnen de dienstverleningen catering, schoonmaak, ICT, archief & informatie.

6. Er is geen algemeen verbod op het gebruik van plastic flessen. Alle grote kantoorgebouwen (kitchenettes) beschikken over dispensers voor leidingwater op diverse locaties. Grote vergaderzalen zijn ook voorzien van een dispenser of worden bij reservatie standaard voorzien van karaffen met leidingwater. Op deze manier wordt het gebruik van plastic flessen beperkt. Bij bestellingen van PET flessen in vergaderzalen, wordt ook een herinnering naar de klant gestuurd over het bestaan van gratis waterchillers, zodat ze hun bestelling nog kunnen aanpassen. Met effect: sinds de start tot heden, zijn de bestellingen van PET flessen gedaald met 32%.

7. Inzetten op duurzame en innovatieve overheidsopdrachten vormt één van de 6 strategische doelstellingen van het Vlaams plan overheidsopdrachten. Overheidsopdrachten en de koopkracht die ze vertegenwoordigen zijn belangrijke instrumenten om de beleidsdoelstellingen te helpen realiseren, ook op het vlak van duurzaamheid.

Het Facilitair Bedrijf biedt als aankoopcentrale een uitgebreid aanbod van gangbare en gebruikelijke ondersteunende goederen en diensten aan door middel van raamovereenkomsten. De entiteiten van de Vlaamse overheid en in sommige gevallen ook de lokale besturen, kunnen hier gebruik van maken. Bij de totstandkoming van deze raamovereenkomsten gaat Het Facilitair Bedrijf steeds na hoe het, binnen de grenzen van de budgettaire, juridische, technische en operationele haalbaarheid, maximaal op verduurzaming kan inzetten. Het Facilitair Bedrijf neemt hierbij duurzaamheidsclausules op die de inschrijvers verplichten of stimuleren om hun aanbod te verduurzamen.

De Vlaamse overheid neemt ook het voortouw in een aantal specifieke projecten i.v.m. duurzame overheidsopdrachten. Zo werkt ze momenteel mee aan het opzetten van een pilootfase voor het implementeren van de CO2-prestatieladder in België, een methodiek van Nederlandse oorsprong die erop gericht is de CO2-uitstoot bij de uitvoering van werken terug te dringen (<https://overheid.vlaanderen.be/co2-prestatieladder>). Andere voorbeelden zijn de Green Deal Circulair Aankopen en het ondersteunen van het Fair ICT Flanders-project dat zich o.m. ook richt op overheidsopdrachten.

8. Via het project 'Maximaal Digitaal' wordt ingezet op een digitale werkplek. De noodzakelijk platformen (denk aan sharepoint) en applicaties worden ingericht om er voor te zorgen dat personeelsleden maximaal digitaal verbonden zijn. De digitale werkplek zorgt ervoor dat Vlaamse ambtenaren en de mensen waar zij mee samenwerken (waaronder uiteraard ook de personeelsleden van de kabinetten) kunnen beschikken over voldoende samenwerkingstools zodat het rondsturen van papieren documenten overbodig wordt. Het meest klassieke instrument daarin is uiteraard e-mail maar leidt nog wel eens tot het afdrucken van e-mails en van bijgesloten documenten. Het Facilitair Bedrijf zet echter ook in op het nieuwe digitale werken waarbij medewerkers veel meer vanuit co-creatie kunnen werken aan documenten. Dat betekent dat er geen documenten meer moeten uitgewisseld en afgedrukt worden maar dat men tegelijkertijd samen in hetzelfde elektronische document aan de slag kan. Men hoeft daarbij zelfs niet op dezelfde locatie aanwezig te zijn. Beschikken over een internetverbinding is voldoende. Hetzelfde geldt voor online vergaderen. Door de afstand tussen medewerkers te verkleinen zodat ze makkelijk kunnen overleggen zonder daarvoor in dezelfde locatie aanwezig te zijn vermindert de noodzaak om documenten door te sturen en daar eventueel papieren versies van af te drukken. Entiteiten van de Vlaamse overheid worden ook bewust gestimuleerd om meer digitaal te gaan werken door enerzijds het beperken van archiefruimten op de werkvloer en anderzijds door het aanbieden van dienstverlening, zoals Digitaal Archief Vlaanderen, dat digitale informatie raadpleegbaar, toegankelijk en rechtsgeldig houdt gedurende de volledige bewaartermijn. Dossierstromen worden in toenemende mate digitaal, wat zal leiden tot een aanzienlijke papierbesparing. Ook het digitaal handtekenplatform laat toe om digitaal gecreëerde documenten digitaal te houden, door ze digitaal te ondertekenen. Deze toepassing is ook beschikbaar voor lokale besturen.

In 2019 werd onder een aantal entiteiten die zijn gehuisvest in het Herman Teirlinck gebouw een 'minder printen'-wedstrijd of print-off gehouden. Die moest de individuele personeelsleden aanzetten hun printgebruik te beperken. Gelet op de mooie resultaten (119 778 minder prints of 14 bomen bespaard in drie maanden tijd, vergeleken met dezelfde periode in 2018) wordt onderzocht in welke mate de wedstrijd kan hernomen worden met meerdere gebouwen in scope en over een langere periode.

Ik zal ook maatregelen nemen om alle briefwisseling tussen de Vlaamse overheid en de lokale besturen zo maximaal mogelijk digitaal te laten verlopen.